

Implementatie enkele aspecten uitvoeringsverordening renewal glyfosaat

Op 12 december 2017 heeft de Commissie besloten de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat te verlengen per 16 december 2017. Het Ctgb werkt nu aan de herbeoordeling (renewal art. 43) van toegelaten middelen op basis van glyfosaat. Daarbij moet het Ctgb de voorwaarden in het verlengingsbesluit in acht nemen. Deze notitie stelt een lijn voor hoe om te gaan met een aantal van deze voorwaarden.

Wettelijk kader

Uitvoeringsverordening 2017/2324 verlengt de goedkeuring van glyfosaat. De goedkeuring is beperkt tot gebruik als herbicide (harde restrictie). Bij de herbeoordeling van middelen moeten lidstaten bijzondere aandacht hebben voor:

1. de bescherming van het grondwater in kwetsbare gebieden, met name bij niet voor gewassen bestemde toepassingen;
2. de bescherming van toedieners en niet-professionele gebruikers;
3. het risico voor gewervelde landdieren en niet tot de doelsoorten behorende landplanten;
4. het risico, via trofische interacties, voor de diversiteit en abundantie van niet tot de doelsoorten behorende terrestrische geleedpotigen en gewervelde dieren;
5. toepassing van goede landbouwpraktijken bij gebruik vóór de oogst.

Implementatie uitvoeringsverordening

Aandachtspunten 1 t/m 3 zijn onderdelen van het beoordelingskader en zullen dus als zodanig uitgevoerd worden.

Aandachtspunt 4 betreft de beoordeling van risico's voor niet-doelwit arthropoden, vogels en zoogdieren. Dit is ook onderdeel van het bestaande beoordelingskader. Het aandachtspunt benoemt echter ook het risico "via trofische interacties" op de diversiteit en abundantie. Gedoeld wordt op indirecte effecten van het gebruik van glyfosaat op de beschikbaarheid van voedsel op de diversiteit en abundantie van niet-doelwit arthropoden en dat weer op de diversiteit en abundantie van gewervelde dieren die niet-doelwit arthropoden eten. Voor het meten en beoordelen van deze effecten is echter geen toetsingskader beschikbaar. Het Ctgb kan en mag bij de herbeoordeling van middelen op basis van glyfosaat alleen uitgaan van vastgestelde toetsingskader op moment van aanvraag.

Voorstel:

- *Dit aandachtspunt implementeren conform het huidige toetsingskader voor niet-doelwit organismen waarin effecten via trofische interacties geen onderdeel zijn.*

Aandachtspunt 5 betreft overeenstemming ("compliance") van toepassingen van glyfosaat met de "goede landbouwpraktijk". Verordening 1107/2009 schrijft in artikel 55 voor dat toegelaten gewasbeschermingsmiddelen gebruikt moeten worden volgens "goede gewasbeschermingspraktijken" en de principes vastgesteld in de Richtlijn Duurzaam Gebruik (principes van geïntegreerde gewasbescherming, IPM). Toepassingen die niet vallen onder de

“goede landbouwpraktijken” zijn mogelijk niet in overeenstemming met artikel 55 van de verordening. Dit artikel richt zich echter tot de gebruiker die middelen volgens voorschrift moet gebruiken. Het is geen toelatingscriterium.

Uitwerking aandachtspunt goede landbouwpraktijk

Om invulling te geven aan het begrip “goede landbouwpraktijken” heeft het Ctgb advies gevraagd aan de NVWA. De NVWA heeft voor alle nu toegelaten toepassingen van glyfosaat geanalyseerd of deze behoren tot de goede landbouwpraktijk in Nederland. Dit heeft geresulteerd in een korte lijst met toepassingen die volgens de NVWA niet tot de goede landbouwpraktijk behoren. Het gaat dan om vooroofttoepassingen op zetmeel- en consumptieaardappelen (inclusief loofdoding), granen, erwten, bonen, lijnzaad, koolzaad en mosterd. Ook behoort kalenderspuiten niet tot de goede landbouwpraktijk. Dit is echter geen specifieke toepassing die het Ctgb als zodanig toelaat.

Zoals vermeld is het niet onder de goede landbouwpraktijk (GLP) vallen van een toepassing op zichzelf onvoldoende juridisch grond voor het Ctgb om deze toepassing niet toe te laten. Echter, toepassingen die niet GLP zijn, zijn dat om een bepaalde reden. Die reden kan wel aanhaken bij voorwaarden in de uitvoeringsverordening of aspecten in de beoordeling die wel een juridische grond geven voor niet-toelating. Dit is uiteengezet in tabel 1.

Samengevat komen de volgende redenen naar voren die op zichzelf of in combinatie voldoende juridische grond vormen om toepassingen die niet-GLP zijn niet toe te laten:

- Toepassing is bedoeld als groeiregulator, niet als herbicide: de uitvoeringsverordening geeft aan dat alleen toepassingen als herbiciden toelaatbaar zijn. Alle andersoortige toepassingen van glyfosaat zijn dus niet toelaatbaar.
- Handhaafbaarheid: toepassingen die als herbicide worden aangevraagd, maar in de praktijk als groeiregulator worden toegepast zijn zoals de NVWA in het GLP-advies aangeeft niet handhaafbaar omdat de inspecteur niet kan vaststellen voor welk doel de toepassing is gedaan. Dit betreft dus in ieder geval de niet-GLP vooroofttoepassingen.
- Werkzaamheid: toepassingen van glyfosaat op gewenst gewas kan o.a. vanwege de systemische werking leiden tot schade in dat gewas, wat reden kan zijn voor afwijzing op grond van fytotoxiciteit. Zulke toepassingen zullen dan naar verwachting niet door de werkzaamheidsbeoordeling komen.
- Volvelds vs pleksgewijs: bij vooroofttoepassingen waar het veld vol staat met volgroeid gewas komt onkruid volgens de NVWA alleen pleksgewijs voor. Een aanvraag voor volveldsherbicidetoepassing riekt dus naar de intentie om het als groeiregulator oneigenlijk toe te passen. Alleen voor pleksgewijze vooroofttoepassingen is het volstrekt duidelijk dat deze toepassingen echt bedoeld zijn als herbicide. Dit lijkt ook goed handhaafbaar (je kunt zien aan de gewasschade zien of het hele veld is bespoten of alleen het onkruid). Pleksgewijze herbicidetoepassingen zijn dus wel toelaatbaar.
- Tot minimum beperkt blijvende residuen: toepassing van glyfosaat in het begin van de teelt of na de oogst leidt tot lagere residuen dan toepassing net voor de oogst. De uniforme beginselen geven namelijk aan in punt 2.4.2.1: “De toelatingen moeten garanderen dat de optredende residuen beperkt blijven tot die welke afkomstig zijn van de minimumhoeveelheden van het gewasbeschermingsmiddel die nodig zijn voor een adequate

Met opmerkingen 5.1.2.2 e WvO]: Hier is check jurist op nodig met als vraag of de combinatie van argumenten wel voldoende grond is om genoemde niet-GLP-toepassingen niet toe te laten.

Met opmerkingen 5.1.2.2 e WvO]: Dit is niet eerder besproken, maar ik zie dit argument terug in de 5.1.2.3 WvO beslissing om vooroofttoepassingen van glyfosaat niet meer toe te laten.

bestrijding in overeenstemming met goede landbouwpraktijken, op zodanige wijze toegepast (met inbegrip van veiligheidstermijnen tot de oogst, wachttijden of opslagtermijnen) dat de residuen bij de oogst of het slachten of na de opslag, naar gelang van het geval, tot een minimum beperkt blijven.²⁹⁾

Voorstel:

- *Genoemde niet-GLP toepassingen (volvelds) niet toelaten op grond van de genoemde argumenten.*
- *Vergelijkbare vooroogsttoepassingen (bijv. in andere gewassen dan nu toegelaten) toetsen op deze aspecten.*

Timing vaststellen beleidslijn t.o.v. lopende proces

De uitvoeringsverordening die ten grondslag ligt aan de herbeoordeling van glyfosaat is vorig jaar vastgesteld. De onderhavige beleidslijn wordt echter nu pas vastgesteld. Dat betekent dat aanvragers van een herbeoordeling niet in de gelegenheid zijn gesteld om kennis van de beleidslijn te nemen en hierop te anticiperen in hun dossier. Echter, de genoemde argumenten voor de voorgestelde besluiten zijn gebaseerd op de uitvoeringsverordening of het huidige beoordelingskader, dus niet nieuw. Alleen het argument m.b.t. de residuen is wellicht niet eerder als zodanig toegepast, maar dit is alleen verder ondersteunend en niet op zichzelf bepalend voor het voorgenomen besluit.

Met opmerkingen [5.12.2016]: Een toepassing kan voor residuen veilig zijn, maar als die toepassing non-GLP is en leidt tot residuen (wat vooroogsttoepassingen doen) en er zijn wel GLP toepassingen die lagere residuen tot gevolg hebben (voor en na de teelt onkruid bestrijden) dan is dit artikel m.i. grond voor afwijzing. Immers, met het toelaten van zo'n non-GLP-toepassing garandeert de toelating niet meer dat de residuen bij de oogst tot een minimum beperkt blijven.

Tabel 1: Toelaatbaarheid van door de NVWA als niet-GLP aangemerkte toepassingen van glyfosaat

Toepassingsgebied	Type toepassing	Te bestrijden organisme	Advies NVWA	Reden niet GLP volgens NVWA	Toelaatbaarheid
Zetmeel- en consumptieaardappel	Kort voor de oogst Na afsterven loof	Onkruiden	Niet GLP	Bij goede teelt zijn er op dat moment geen onkruiden volvelds te bestrijden.	Alleen pleksgewijs. Volveds niet, vanwege fytotoxiciteit. Volveds kan wel na de oogst.
Granen	Kort voor oogst Kort voor oogst op afgerijpt gewas	Onkruiden	Niet GLP	Bij goede teelt zijn er op dat moment geen onkruiden volvelds te bestrijden. Wordt in praktijk niet ingezet als herbicide maar als groeiregulator (afrijper). Niet handhaafbaar.	Niet toelaatbaar voor volveldstoepassing. Toepassing is feitelijk groeiregulator en valt dus niet binnen restrictie tot herbicide. Eventueel ook fytotox op gewenst gewas. Aanvragen voor deze toepassing expliciet voor onkruidbestrijding kan om redenen van handhaafbaarheid en tot minimum te beperken residuen worden gelimiteerd met BBCH-code (voor de teelt; na de oogst). Pleksgewijze toepassing wel toelaatbaar (hoewel NVWA niet aangeeft dat dat in de praktijk nodig is)
Droog te oogsten erwten en bonen Peulvruchten	Kort voor de oogst	Onkruiden	Niet GLP	Bij goede teelt zijn er op dat moment geen onkruiden volvelds te bestrijden. Wordt in praktijk niet ingezet als herbicide maar als groeiregulator (afrijper). Niet handhaafbaar.	Niet toelaatbaar voor volveldstoepassing. Toepassing is feitelijk groeiregulator en valt dus niet binnen restrictie tot herbicide. Eventueel ook fytotox op gewenst gewas. Aanvragen voor deze toepassing expliciet voor onkruidbestrijding kan om redenen van handhaafbaarheid

Met opmerkingen 5.1.2.e Woc : Check bij 5.1.2.e Woc. I niet logisch als loof al dood is?

Met opmerkingen 5.1.2.e Woc : Check bij 5.1.2.e Woc

Met opmerkingen 5.1.2.e Woc : Volgens 5.1.2.e Woc betoogt een aanvrager dat wortelonkruiden juist heel efficiënt te bestrijden zijn net voor de oogst. Hij verwacht discussie of deze toepassing inderdaad non-GLP is.

					en tot minimum te beperken residuen worden gelimiteerd met BBCH-code (voor de teelt; na de oogst). Pleksgewijze toepassing wel toelaatbaar.
Lijnzaad, koolzaad Mosterd	Kort voor de oogst	Onkruiden	Niet GLP	Bij goede teelt zijn er op dat moment geen onkruiden volvelds te bestrijden. Wordt in praktijk niet ingezet als herbicide maar als groeiregulator (afrijper). Niet handhaafbaar.	Niet toelaatbaar voor volveldstoepassing. Toepassing is feitelijk groeiregulator en valt dus niet binnen restrictie tot herbicide. Eventueel ook fytotox op gewenst gewas. Aanvragen voor deze toepassing expliciet voor onkruidbestrijding kan om redenen van handhaafbaarheid en tot minimum te beperken residuen worden gelimiteerd met BBCH-code (voor de teelt; na de oogst). Pleksgewijze toepassing wel toelaatbaar (hoewel NVWA niet aangeeft dat dat in de praktijk nodig is)
Zetmeel- en consumptieaardappel	Loofdoding	-	Niet GLP		Niet toelaatbaar, vanwege fytotoxiciteit.
Kalenderspuiten	-	-	Niet GLP		Deze toepassing wordt niet als zodanig aangevraagd en dus ook niet toegelaten.